

מנחות יג

משה שווערד

1. איזהו מקומן מסכת מנחות דף יב עמוד ב

לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר - אף דקי"ל חצי שיעור אסור מן התורה, היינו בדבר שכבר אסור אבל לא להחיל איסור פיגול ע"י חצי שיעור - טה"ק בזבחים כט; וע"ע בזה בשדי חמד מערכת ח' כלל י"ג.

2. דף על הדף מסכת מנחות דף יב עמוד ב

במשנה: לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר, שאין אכילה והקטרה מצטרפין.
וכתב בספר מנחת אריאל (ע' פ"ח): ומבואר דלולא האי טעמא זה היה פיגול, וצ"ע איך שייך מחשבה כלל על הקטרת חצי זית, הא קיי"ל לקמן (דף כ"ו ע"ב) כריב"ל, דאין הקטרה פחות מכזית, וכן פסק הר"מ בפ"א מפסוה"מ הט"ו. וכן קשה דאין אכילה פחותה מכזית וא"כ אין זה מחשבה כלל.

ונראה דהביאור הוא פשוט, דהנה הר"מ (בפ"ד מפסוה"מ ה"י) פסק, דחישב דיאכלהו שני בני אדם הוי מחשבת פיגול. וכן בחשב לאכול ביותר מכדי אכילת פרס זה מצטרף. וצ"ע דהא אין אכילה פחותה מכזית, ואמאי הוי מחשבה כלל. והביאור הוא, דהא דאין אכילה פחות מכזית, אין הביאור דפחות מכזית זה לא נאכל כלל ונשרף, דודאי דזה נאכל ע"י אדם, רק דבכל התורה כולה איכא דין דלמעשה אכילה צריך כזית, וחצי זית אין זה מעשה אכילה, דהא קיי"ל בזבחים (דף ל"א ע"א) דחישב שאכלהו האש הוי פיגול, והא זה ודאי דאש לא מיקרי מעשה אכילה, אלא דזה נקרא דנאכל ע"י האש.

וא"כ כיון דבפיגול העיקר זה שיאכל כזית, מובן דגם ע"י שני בני אדם הוי פיגול, כיון דהא גם חצי זית מיקרי דנאכל וכנ"ל, ורק דצריך כזית, ולזה סגי ע"י שני בני אדם. וכן זה בהקטרה דמבואר בזבחים (דף ל"א ע"ב) בתוס' שם, דשייך לחשוב על הקטרה על חצי זית יעוי"ש היטב בסוגיא. והיינו משום דחצי זית ודאי שם הקטרה עלה ולא הוי כנשרף סתם. רק דהא דאין הקטרה פחות מכזית, היינו דלקיום מצות הקטרה צריך כזית, אבל ודאי דגם חצי זית מיקרי מוקטר. ולכן שייך לחשוב על חצי זית להקטיר פעמיים והוי מחשבת פיגול, וניחא נמי הא דהיה שייך שאכילה והקטרה יצטרפו, ומשם דגם לחצי זית של אכילה וגם לחצי זית של הקטרה, יש שם אכילה ושם הקטרה, ולכן שייך שיהיה פיגול.

3. ערוך השולחן העתיד – פסולי המוקדשין

י. ויש להסתפק כיון שאמרנו דכשהוציא בלשון הקטרה אין מצטרף לאכילה וכשהוציא בלשון אכילה אש מצטרף, וכך אמרו בגמ' שם: אי דאפקיה בלשון אכילה הכי נמי דמצטרף הכא במאי עסקינן דאפקיה בלשון הקטרה דלשון אכילה לחוד ולשון הקטרה לחוד ע"ש, א"כ אם אמר על מנת להקטיר כחצי זית ושתאכל האש חצי זית י"ל דלא מצטרף דאכילה והקטרה אין מצטרפין, או דילמא דלצורך מועיל הלשונות השוות אף ששני עניינים הם אבל להפריד עניין אחד בשביל פירוד הלשונות אין מפרידין, וכן נראה עיקר דאל"כ הו"ל להש"ס להשמיענו רבותא גדולה כזו. ויש להסביר הטעם דודאי שיווי הלשון או פירוד הלשון לא מעלה ולא מוריד דהעיקר תלוי בשיווי העניין ופירודו, ומה שמצטרפין הקטרה לאכילה כשהוציא בלשון אכילה משום דבכרא כתיב: ואם האכל יאכל דקאי על אכילה והקטרה כמ"ש והוציא שניהם לענין פיגול בלשון אכילה, לפיכך כשאמר לשון אכילה מצטרף.

4. חידושי בתרא

ר"ל (יב: אביי אמר אפי' תימא רבנן, לא תימא הא לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול אלא אימא הא לאכול ולאכול דבר שדרכו לאכול מאי קמ"ל כו' סד"א תתם הוא דלא כי אורחיה קמחשב אבל הכא דבהאי כי אורחיה קמחשב ובהאי כי אורחיה קא מחשב אימא לצטרף קמ"ל. יש מקשים דע' בזבחים סה. דתנן לגבי מחשבת פיגול בעוף לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין, וצ"ע דהלא חטאת העוף כולה נאכלת, ועולת העוף מוקטרת, ותיאך יתכן לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר בעוף, ובע"כ צ"ל דאתיא כר"א, וליכא למימר אפי' תימא רבנן וצ"ע.
ולכאורה אף דשם יודה אביי לרבא דע"כ כר"א אתיא, מ"מ מתני' דידן אולא גם לרבנן, ומה שיכולים למעט מלהעמיד סתם מתני' כיחידאה עדיף.

5. חדושי הגרי"ז מסכת מנחות דף יג עמוד א

בגמ' אי לאכול ולהקטיר מדיוקא דרישא ש"מ דהשתא מה לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול אמרת לא מצטרף לאכול ולהקטיר מיבעיא, וצ"ע מה קס"ד הגמרא למילף מדבר שאין דרכו לאכול הא כיון שאין דרכו לאכול לא הוי מחשבה כלל, ולאכול ולהקטיר אינו אלא מדין צירוף ואפשר דמצטרף, ע"כ.

6. יד בנימין

פיגול והיינו דנהי דאין כאן חסרון של מפגלין
בחצי מתיר שהרי מחשב בשעת עבודת מתיר
שלם דהיינו בשעת קמיצה, מ"מ לא הוי פיגול
מטעמא אחרינא דאין מתיר מפגל את המתיר
היינו דקמיצה הוא עבודת מתיר של הקומץ
וכשחושב על הקטרת לבונה הוי מתיר אחריני
ואין מועיל לפגל, ולחכמים דמתני' גס צכה"ג
הוי פיגול.

והנה בשילהי פרקין פליגי אמוראי אי הקטרה
מפגלת הקטרה היינו שחושב בשעת
הקטרת הקומץ להקטיר לבונה למחר, ודעת
רוב אמוראי דאין הקטרה מפגלת הקטרה,
ולכאור' הוא דלא כחכמים דמתני' דס"ל מתיר
מפגל מתיר, ויעוי' מה שכתבנו צוה לקמן
בשלהי פרקין.

והנה מה שכתבנו דכשחושב בשעת מעשה
הקמיצה מיקרי עבודת מתיר שלם, כן
הוא דעת רש"י והתוס' ו"ל. אכן דעת הרמב"ם
ו"ל בפט"ז מפסוקה"ק הל' ו' דכשחושב
בשעת קמיצה מיקרי עבודת חצי מתיר ויבאר
בארוכה לקמן ט"ז. במשנה בשם האחרונים
ו"ל יעו"י"ש, עד כאן ההקדמה.

שם במשנה להקטיר לבונה למחר ר' יוסי
אומר פסול ואין צו כרת. נ"צ
טעמא דר' יוסי הוא משום דאין מתיר מפגל

במשנה הקומץ את המנחה וכו'. מהראוי
להקדים כאן איזה הקדמה קצרה
למתחילים, הנה יש צ' עניינים במחשב בחצי
מתיר, א' שמחשב בשעת עבודת חצי מתיר
כגון שחשב בשעת הקטרת הקומץ לאכול שירי'
למחר, והקטרת הקומץ חשיב עבודת חצי מתיר
כיון דליכא נמי הקטרת לבונה, וצוה פליגי
ר"מ וחכמים לקמן ט"ז. במשנה אי מפגלין
בחצי מתיר היינו בעבודת חצי מתיר, וכן גבי
צ' כבשי עזרת לכל כבש הוי עבודת חצי מתיר.

צ' יש עוד ענין במחשב בחצי מתיר היינו
שחושב על עבודת חצי מתיר בשעת עבודת
מתיר שלם וכגון שחושב בשעת קמיצה להקטיר
קומצה למחר דעבודת מעשה הקמיצה חשיב
עבודת מתיר שלם כיון דליכא קמיצה בלבונה
וכמו שביאר רש"י לקמן י"ד. ד"ה לאפוקי
(והוצא גם בתוס' כאן ד"ה קמ"ל), ומה
שחושב להקטיר קומצה למחר זה מיקרי שחושב
על עבודת חצי מתיר כיון דליכא נמי הקטרת
לבונה, וצכה"ג לכו"ע מפגלין כיון דמ"מ
מחשב בשעת עבודת מתיר שלם דהיינו בשעת
קמיצה לשי' רש"י והתוס' ו"ל, רק לס"ד
דגמ' גס צכה"ג שייך אין מפגלין בחצי מתיר
וזהו דקאמר מהו דתימא טעמא דר' יוסי
משום אין מפגלין בחצי מתיר קמ"ל דבהא
מודה, עכ"פ למסקנא לכו"ע מפגלין צכה"ג.

ובמחשב בשעת קמיצה להקטיר לבונה למחר
ס"ל לר' יוסי צסיפא דלא הוי

7. חדושי הגרי"ז מסכת מנחות דף יג עמוד א

בגמרא מהו דתימא טעמא דרבי יוסי משום דקסבר אין מפגלין בחצי מתיר, פירש"י וכן בשיטמ"ק דחצי מתיר דהכא היינו במחשב במתיר שלם שזהו הקמיצה על חצי מתיר דהיינו על קומץ או על לבונה, והנה צריך עיון

דהא פיגול הוא משום דמחשב על אכילת מזבח ולא מטעם מתיר קאתינן עלה וא"כ מאי קאמר דמחשב על חצי מתיר, דזה שייך היכא דמדין מתירין קאתינן עלה, והנה מרן הגר"ח חידש דהא דמפגלין במחשב על הזריקה אין זה מטעם אכילת מזבח אלא משום עבודת הזריקה... וע"כ מוכח דמשום מתיר קאתינן עלה ולכך בעינן זריקה המתרת, ולפי"ז יתבארו דברי המשנה שהשיבו לו חכמים מ"ש מזבח היינו דנהי דמטעם דין הקטרה כזריקה חשיבי חצי מתיר דתרווייהו מתירין מ"מ כיון דאית בהו דין אימורין א"כ לפגלי כאימורין ולא יהיה בהם חסרון של חצי מתיר, ועל זה משני ר"י דאימורים לא חשיבי חצי מתיר, [וצ"ע קושיתו דהתם לאו משום דין מתיר מפגלי האימורין כי אם משום אכילת מזבח וזה היתה תשובתו].

8. ספר נזר הקודש

א' דף י"ג משנה, הקומץ את המנחה לאכול שירי' או להקטיר קומצה למחר מודה ר"י בזה שהוא פיגול, — גמ' מה"ד טעמא דר"י משום דאין מפגלין בחצי מתיר קמ"ל, — והיינו שטעמא דר"י משום דאין מתיר מפגל את המתיר, — ויוצא מזה דכו"ע סברי דמפגלין בחצי מתיר, וזהו בטעמא דמתניתין ברישא דמורה ר' יוסי, — ורבנן דר' יוסי סברי נם כן דמתיר מפגל את המתיר, — וזהו הסיפא, — ור' יוסי סבר אין מתיר מפגל את המתיר. —

ב' י"ט להבין טעמא דר' יוסי, דבשלמא סברת חכמים אתי שפיר, דכיון דסברי דיש כח בחצי מתיר לפגל, — להכי אין הבדל בין אם בא לפגל דבר הניתר, או מתיר חברו, — אבל ר' יוסי כיון דסבר דיש כח בחצי מתיר לפגל, — א"כ מדוע יוכלל במה שבא לפגל אם הוא דבר הניתר או גם כן מתיר כמוהו. —

נ' ונראה דסבר ר' יוסי דאין בכח מתיר לפגל אלא דבר הניתר, וזהו שהניתר אגור בהמתיר, — ואינו ניתר בלעדי המתיר, להכי יותפס מחשבת פיגול עליו, לומר דכשם שיכול לעשותו להיתר, כן יכול לעשותו פיגול ע"י מחשבת הזמן, וזה נכלל בכלל כהרצאת כשר כן הרצאת פסול, — משא"כ כשבא לפגל מתיר אחר, — אשר גם לו יש כח זה מצד עצמו, ואין היתרו תלוי בו, — להכי הוא נידון בפני עצמו, — ומטעם זה ע"כ צריך לומר דהא דאין מתיר מפגל מתיר לא הוי הטעם משום דהוי חצי מתיר, אלא גם אם יצויר מתיר שלם גם כן אין בכחו לפגל מתיר אחר. —

9. יד בנימין

שמעך בשעת הקטרת הקומץ דמזה לא מיירי במשנה כלל).

ולזה קאמר בגמ' "קמ"ל דבהא מודה". והיינו דטעמא דר' יוסי הוא משום דאין מתיר מפגל את המתיר ולא משום דאין מפגלין בחצי מתיר, דכל הענין דאין מפגלין בחצי מתיר הוא רק היכי שמחשב בשעת עבודת חצי מתיר וכהמשנה לקמן ט"ו. פיגול בקומץ ולא בלבונה פ"י שחשב בשעת הקטרת הקומץ או בשעת הקטרת הלבונה וכפירש"י שם, משא"כ הכא כשמחשב בשעת מעשה הקמיצה הרי הוא מחשב בשעת עבודת מתיר שלם דע"כ הקמיצה מיקרי עבודה שלימה דליכא קמיצה בלבונה, וכדפי' רש"י ז"ל לקמן י"ד. ד"ה לאפוקי והוצא בתוס' כאן ומה שחשב על הקטרת הלבונה הו"ל מחשב על עבודת חצי מתיר ולא בשעת עבודת חצי מתיר וזהו לכו"ע מפגלין. [ומה שז' התו"ט דדעת הר"מ והרע"ב דלר' יוסי אין חילוק בין מחשב בשעת עבודת חצי מתיר בין מחשב על עבודת חצי מתיר בכל ענין הוי פיגול, כבר תמיהו ע"ז האחרונים ז"ל, וכדפי' בתוס' דע"כ א"א דאין כוונת הרע"ב כן אלא כדפי' דאין].

בגמ' מהו דתימא טעמא דר' יוסי משום דקסבר אין מפגלין בחצי מתיר וכו'. פ"י מהו דתימא טעמא דר' יוסי דס"ל בסיפא דלא הוי פיגול כשחשב [בשעת קמיצה] להקטיר לבונה למחר הוא משום דאין מפגלין בחצי מתיר והיינו דהקטרת הלבונה הרי היא עבודה חצי מתיר וכשחשב על הקטרת לבונה הוא מחשב על עבודת חצי מתיר, וא"כ אפי' רישא נמי היינו ברישא כשחשב בשעת קמיצה להקטיר קומצה למחר הו"ל נמי מחשב על עבודת חצי מתיר כיון דהקטרת הקומץ אחד נמי הוי עבודת חצי מתיר ונמי לא ליפגל. (וש"כ בשטמ"ק אות כ"ד ח"ל "ואפי' רישא נמי מחשב בהקטרת קומץ" וכו' ור"ל כשחשב בשעת קמיצה על הקטרת הקומץ למחר דזה מיירי ברישא. וזהו נמי נראה כוונת הרע"ב שז' נמי כלשון השטמ"ק וכמו שראיתי גם בתורעק"א שם, דלא כהתו"ט שהדין דהכוונה

10. דף על הדף מסכת מנחות דף יג עמוד א

במשנה: הקומץ את המנחה וכו' להקטיר לבונה למחר, רבי יוסי אומר פסול ואין בו כרת, וחכ"א פיגול וחייבין עליו כרת. והקשה בתוס' יום טוב, דהרי להלן (ט"ז ע"א) איתא במשנה: פיגל בקומץ ולא בלבונה וכו' וחכמים אומרים אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר. וא"כ מאי שנא דכאן ס"ל לחכמים דבפיגל בקומץ לבד דהוה פיגול וחייבים עליו כרת.

וכתב הקרן אורה (לקמן דף ט"ז) ליישב, דצ"ל דמתני' מיירי בשחישיב גם בשעת ליקוט לבונה להקטיר לבונה למחר, והך מחשבה בשעת ליקוט לבונה מפגלת לכו"ע, ומ"מ בליקוט לבונה לחוד לא סגי רק בצירוף הקמיצה, דבלא הקמיצה הוי רק חצי מתיר, ובוזה נחלקו רבנן ור"י, דלרבנן דמתיר מפגל את המתיר אית כאן מחשבה גם בקמיצה, ולר' יוסי דאין מחשבת לבונה מועלת בקמיצה נמצא שלא פיגל אלא בליקוט לבונה, ומש"ה אין בו כרת, עכ"ד.

11. חידושי בתרא

ר"ל יג: אמרו לו מה שינתה מן הזבחים. יש מקשים מכאן אתוס' יד. ד"ה הלבונה, דהא הכא הקשו אר"י דגם באימורין נימא דאין מתיר מפגל מתיר, ומבואר דסברי דאימורין הוו מתירין וכדמבואר ברמב"ם ז"ל פי"ח מפסולי המוקדשין ה"ז שכתב וז"ל האימורין מתירין את הבשר לאדם ע"כ, וצ"ע מזה אמש"כ תוס' יד. ד"ה לבונה, דכתבו דאע"ג דכל כמה דלא מתקטרי אימורין כהנים לא מצי אכלי בשר מ"מ לא חשיבא האימורין מתיר כיון דאם נטמאו או נאבדו שרי הבשר באכילה (ופירשם הגרי"ז ז"ל הובא בסטנסיל בריש פ"ב וז"ל הרי דס"ל להתוס' דהאימורין לא חשיבי מתירין דהבשר, והא דאסור לאכול את הבשר קודם הקטרת האימורין אינו אלא דין בהגברא דכ"ו שלא הקטירו את האימורין אסור לאכול את הבשר וכשנאבדו דאין מה להקטיר מותר מיד ע"כ). וע"ל סר"ל ג דפי' דחכמים סברו דגם מחשבת פיגול בהקטרה אינה מטעם מתיר אלא דהי משום דהוי אכילת מזבח כדפרש"י זבחים ט:.

12. חידושי בתרא

רמא יג: השיטה ס"ח הקשה אהא דאמר ר' ינאי הולכה בזר פסולה וז"ל בשילתי פ"ק דזבחים קאמר תולכינן זר ותחזירו כהן וחזר ותולכינן פליגי בה בני ר' חייא ור' ינאי חד אמר כשר וחד אמר פסול, מר סבר אפשר לתקונה ומר סבר לא אפשר לתקונה, ותימה אמאי לא קאמר תסתיים דר' ינאי הוא דקאמר לא אפשר לתקונה מדקאמר הכא לקוט לבונה בזר פסולה וצ"ע ע"כ. יש מקשים דכל קושיתו שייכת רק אי נימא דליקוט לבונה עצמו הוי הולכה וכפרש"י, אולם אי נימא דליקוט לבונה הוי עבודה משום עצם מעשה הליקוט וכדכתב השיטה עצמו בס"ז, וכת"ג כ"ע ס"ל דא"א לתקונה, ומאי שיאטיה זאת לסוגיא דזבחים דהתם מיירי בהולכת זר וע' בסטנסיל. וצ"ע בתמיהתם, דהא פרש"י זבחים טו. ד"ה אפשר לתקונה וז"ל להולכת פסול ולא דמיא לשאר עבודות, דאילו שחיטה וקבלת זריקה מאחר שנעשו בפסול א"א לחזור ולעשותן בהכשר כו' ע"כ. וא"כ כ"ש בעצם מעשה לקיטה שייך להחזירם ולעשות שוב בהכשר, דהא עצם הליקוט פי' השיטה שאינו עבודה, והוא משום דכל מטרתו הוא כדפירשו בסוטה יד: — ומסלק את לבונתה לצד א' "כי היכי דלא תקמוץ בהדי מנחה כדתנן קמץ ועלה כו' קורט לבונה פסול".

13. שפת אמת על מנחות דף יג/ב

שם ורבנן כי אמרינן אין מתיר מפגל את המתיר היכא דלא איקבעו בחד מנא. וקשה לי א"כ ב' בזיכי לבונה דלא איקבעו בחד מנא לא יפגלו זה את זה לרבנן ולעיל אמרי' וכן אמר ר"י בב' בזיכי לבונה. משמע דלרבנן מפגלין זה את זה. ונראה דכיון דמונחין ב' הבזיכין על השלחן חשיב השלחן לגבייהו כחד מנא שהרי סילוק בזיכין במקום קמיצה היא:

14. יד בנימין

בגמ' א"ר ינאי ליקוט לצונה צור פסולה, מ"ט משום הולכה נגעו זה. פי' דלאחר הקטרת הקומץ הי' מלקט הלצונה מהכלי של הסולת והו"ל הולכה, ועי' חזו"א קמא סי' כ"ט ס"ק א' ש"כ לתמוה היכן מצינו הילוך כזה דהוה עצודה הא הו"ל הילוך דקודם מתן כלי, דהיינו כשלוקח הלצונה מע"ג הסולת שכלי צריך ליתן שוב בכלי כמו בקומץ דלאחר הקמיצה מעל הסולת נותן הקומץ בכלי לקדשו שנית, והילוך דקודם מתן כלי אפי' בקמיצה לאו עצודה כמש"כ במל"מ פי"ג מפסוהמ"ק, ודוקא הילוך שלאחר מתן כלי שמוליכו להקטרה מיקרי הולכה וכמו הולכה דדם.

ועיי"ש בחזו"א ש"כ ח"ל "ונראה דלצונה כיון דלא צעי קידוש א"כ הוה הכל בכלל הולכה דהקטרה" כו' ר"ל דנהי דצעי מתן כלי לצונה וכמבואר ברמב"ם הנ"ל ובהצרייתא דסוטה, מ"מ לאו מטעם קידוש אחינן עלה אלא כיון דלכתחילה צעי' להקטיר הקומץ והלצונה ביחד לכן צריך לתת גם הלצונה בכלי שהקומץ בה, ונהי דצדיעבד יכול להקטירו כל אחד בפ"ע כמבואר בגמ' לעיל וכמבואר בתוספתא (הבאנו ברש"י בשם הח"נ) מ"מ לכתחילה מיהא צעי' להקטירן יחד, ועכ"פ כיון דלא מטעם קידוש צריך לתת הלצונה בכלי נמצא שפיר דהולכת הקטרה הוא אף קודם מתן כלי ואף ע"ס הנתינה בכלי הוא בכלל הולכה וכמש"כ שם בחזו"א, כ"ג בכוונתו, (ועיי"ש מש"כ עוד). וע"ע מה שכתבנו ברש"י ד"ה ליקוט.

15. יד בנימין

ברש"י ד"ה ליקוט לבונה, ללאחר הקטרת הקומץ הי' מלקט הלבונה מעל הסולת ומקטירו עכ"ל. מצואר דהקטרת הלבונה הי' אחר הקטרת הקומץ ולא צנת אחת, וכן מצואר צגמ' לעיל אי צעי האי מקטר צרישא ואי צעי האי מקטר צרישא משמע דלא היתה צנת אחת, וכבר תמהו בזה האחרונים [צח"י וברש"ט] מהצרייתא דסוטה י"ד ב' דמצואר דהקטרת הקומץ והלבונה היתה צגמ', וכן תמה צמל"מ פי"ג ממעה"ק הלי"צ, ועי' צח"י ש"כ לייצג דהצרייתא דסוטה איירי לכתחילה אצל צדיעצד אס לא הקטירן צנת אחת שפיר, וכן מלא צתוספתא פ"ה דמנחות דקמני צהדיא הקטיר את הקומץ צפ"ע כו' כשירה, אצל מ"מ פירש"י שצכאן ל"ע טוצא לענ"ד דמשמע מלשונו דגם לכתחילה הי' מקטיר הלבונה אחר הקומץ.

16. שפת אמת על מנחות דף יג/ב

שם אר"י ליקוט לבונה בזר פסולה כו'. צ"ע מהא דמשמע בכל הסוגיא לעיל בפ"ק (ז' ע"ב) דסילוק בזיכין דלחם הפנים הי' במקום קמיצה וה"ה ליקוט לבונה מן המנחה דהוי ממש כמו סילוק בזיכין. ואפשר דהתם כיון דכבר קדשינהו בבזיכין ועומדין להקטרה הוי עבודה טפי מליקוט לבונה דצריך להניחו עוד בכלי שרת כדי להקטירן להכי הו"א דלא חשיב עבודה:

17. איזהו מקומן מסכת מנחות דף יג עמוד ב

קסבר הולכה שלא ברגל שמה הולכה:

א [מקור הדין: השפ"א (זבחים יד): תמה מנלן דבעינן הולכה דוקא ברגל והיכן כתוב זאת בתורה, עי"ש. 1/ ובטה"ק (שם על תוד"ה איבעיא) כתב דטעמא דמילתא דקים להו לחכמים שאין דרך שירות בכך. 2/ אמנם בקרית ספר (פסוהמ"ק סוף פי"ג) איתא דהכי משמע לשון 'והקריבו' שהוא הולכה ברגל. וע"ע דביר הקודש זבחים אות ק"ח.

ב [חילוק בין ליקוט לבונה להולכה גמורה:

דוקא כאן בליקוט לבונה דהולכה גרועה היא דאינה הולכה בעצם אלא מיעוט בהילוך הכהן, אמרינן דדוקא אי הולכה שלא ברגל שמה הולכה פסולה בזר, אבל בהולכה גמורה סבר ר' יוחנן בזבחים טו. דאפילו לאו שמה הולכה מ"מ הולכה זר פסולה ואי אפשר לתקנה - עי' שטמ"ק (אות ז') מהתו"ח.

18. חידושי בתרא

רמג) יג: אילימא משום דדמי לקבלה מי דמי התם ממילא הכא שקיל ורמי ותמה הגרי"ז תובא בסטנסיל וז"ל רצ"ע מה זה דקאמר דלא דמי, וכי קומץ דמי לשוחט אלא שהוא כנגד מעשה השחיטה וכמו"כ מתן כלי הוא כנגד קבלה כו' (וע"ש מה שתירץ) ע"כ. ולכאורה כוונת הגמ' דהוי להפך מלשון "קבלה", דהיינו דאין נתינה אלא (כלשון רש"י) ד"נופל הדם במזרק" משא"כ הכא שהי' קומץ ורמי לכלי" דהיינו דיש כאן נתינה מצד הנותן, ולא קבלה מצד הכלי.

19. חדושי הגרי"ז מסכת מנחות דף יג עמוד ב

שם, בגמ' בשלמא קומץ היינו שוחט וכו' אלא נותן בכלי מאי קא עביד אילימא משום דדמי לקבלה מי דמי התם ממילא הכא קא שקיל ורמי, וצ"ע מה זה דקאמר דלא דמי, וכי קומץ דמי לשוחט אלא שהוא כנגד מעשה השחיטה וכמו כן מתן כלי הוא כנגד קבלה, וצ"ל דכיון דאין מקדשין בכלי שעל גבי קרקע וצריך כהן להגביה, וגם זה הכהן יכול לפגל בעבודתו כדאיתא לעיל (דף ז' ע"א) א"כ עבודת כהן זה היא כנגד קבלה, ולכן נהי דאם היה דמי ממש עבודת מתן כלי לקבלה היתה כנגד קבלה, אבל כיון דלא דמי יש כאן כבר עבודה כנגד קבלה, ועבודת המתן כלי אינה עבודה לפגל, ומתרץ הגמרא דדמי ממש לקבלה משום דכל עבודת הקבלה קידוש כלי הוא.

20. תוספות מסכת מנחות דף יג עמוד ב ד"ה לאכול אחד

לאכול אחד מן הסדרים - הוא הדין חלה אחת מן הסדרים שאותו הסדר פיגול מדבעי רבי יוחנן בגמ' בלחמי תודה מהו במנחת מאפה תנור מהו משמע דמיבעיא ליה משום דהו שני מינים אבל אותו מין פשיטא דנתפגל והא דקאמרינן בגמרא אילו איטמא חד אבר מי איטמא כוליה אף על גב דשייך האי טעמא בחלה אחת שאם נטמאה אחת לא נטמא כל הסדר מ"מ לענין פיגול נתפגל הואיל והוקבעו בסדר אחד וחשיב כחד לענין פיגול טפי מפיגול בירך של ימין דלא נתפגל ירך שמאל ושמאל גם לענין טומאה אם נטמאה אחת נטמא כל הסדר והא דנקט הכא ובסיפא אחד מן הסדרים ולא נקט חלה אחת מאחד מן הסדרים משום רבותא דר"י ובסיפא משום רבותא דחכמים דאע"פ שחישב על כל הסדר אפ"ה אותו סדר דוקא פיגול וטמא והשני אינו פיגול וטהור.

21. יד בנימין

בא"ד ושמא גם לענין טומאה חס נטמאה אחת נטמא כל הסדר וכו' עכ"ל. הנה זה לא יתכן דאם נטמא ח' יטמא כל הסדר וכמו שהקשה צ"ח "קרבן אורה" דמאי חזני מה שהוקבע בסדר אחד הא לא אשכחן אלא כלי מטרף מה שצרכו לקודש אבל כל שאינו בתוך הכלי אפי' מנחה שתחילת קביעתה ע"י כלי חס נטמא מקנתה לא נטמא כולה, יעוי"ש שמשגיג בזה על התוס'.

ובס' חזו"ח קמא סי' כ"ח ס"ק י"ב פי' בדברי התוס' דהכוונה לענין פסול טומאה דכיון שנטמאה חלה ח' גורמת לפסול כל הסדר, אבל לא לענין טומאה ממש. אלא שהקשה בזה דא"כ מאי מרזיחין התוס' הא לענין פסול הרי מודה ר' יוסי דגם סדר האחר נפסל וכדקתני במשנה, יעוי"ש.

ולענ"ד אפשר בכוונת התוס' דמש"כ "ושמא גם לענין טומאה" אינו המשך לדבריהם דלעיל לחת טעם למש"כ דלר' יוסי אפי' נפסל חלה אחת נפסל כל הסדר, אלא כוונתם דגם בסיפא דמתני' [היינו לקמן י"ד ע"ב] גבי טומאה דקתני נטמאת ח' מן הסדרים, התם נמי ה"ה אפי' אחד מן החלות דלחכמים שם נפסל כל הסדר בפסול טומאה ואסור באכילה (ולעולם לא איירי התוס' לענין טומאה ממש), ולזה שפיר המשיכו התוס' בלשונם "והא דנקט הכא ובסיפא אחד מן הסדרים" כו' וק"ל.

22. חידושי בתרא

רמד) יג: תוס' בא"ד לאכול וז"ל ושמא גם לענין טומאה אם נטמאה אחת נטמא כל הסדר. ותמה הגרי"ז תובא בסטנסיל וז"ל וצ"ע — דבשלמא לענין פיגול שייך למימר דנתפגל כל הסדר, אבל לענין טומאה, החלות הטתורים הלא טתורים הם כו' וא"כ למה יחשבו כנטמא כל הסדר כו' נראה דלאו דוקא נקטו התוס' "נטמא" כל הסדר אלא כלומר פסול טומאה ע"כ. ויש מקשים דאף אי כוונתם לפסול טומאה מ"מ אמאי נפסלו כולן, ומה מהני צירוף בזה וצ"ע. וע' בצאן קדשים וז"ל אע"ג דלענין אם איטמי חד אבר לא איטמי כולית ס"ל לר"י, ע"כ צ"ל כטעמא דלעיל הואיל והוקבעו בסדר אחד חשיב טפי כחד מטומאה בירך של ימין דלא איטמא ירך של שמאל (וע"ש מה שהקשה על פירושו) ע"כ. ודילמא כוונתו דנידונים כל החלות כחד גוף, ולו יצור אם אדם יוציא אצבעו חוץ לבית דרך חור קטן שנידון כסתום לענין טומאה, דמ"מ כשיגע באצבעו בשרץ, ייטמא כל גופו אף שיש מחיצה בין אצבעו לשאר הגוף, ותוא משום דכל הנכלל בגוף מקבל טומאה אף דנידונים כחלקים נפרדים.

23. יד בנימין

בא"ד אם נטמאה אחת נטמא כל הסדר עכ"ל. המפרשים תמהו מה המצואר צמ' לעיל י"ב. צנטמאת א' מהחלות דהשאר כשירות, יעו' צ"ק שהניח צ"ע. וצח"נ כ' ליישב דהא דמצואר שם דהשאר כשירות הכוונה לשאר החלות מסדר השני.

24. איזהו מקומן מסכת מנחות דף יג עמוד ב

אומר היה ר"י פיגול בירך של ימין לא נתפגל הירך של שמאל:

א] כתב המיוחס לרשב"א דדוקא בירכים כך שאע"ג שמחוברות בגוף מ"מ הרי הם מפורדים קצת, אבל בשאר אברים אם פיגול בהן נתפגל כל הזבח.

אולם בתוס' ד"ה אי אמרת (בסופו) מפורש דמייירי במחשב בירכים לאחר שהובדלו זה מזה, ולפי"ז אין סברא לחלק בין ירכים לאברים אחרים.

ב] עוד כתב המיוחס לרשב"א שאם חישב לאכול כזית מן הזבח או אפילו כזית מאחת הירכים, הואיל ולא פירש איזו ולא פירש מקום הכזית - נתפגל כולו, עי"ש.

אכן בחי' הגרי"ז (ד"ה בגמרא אמר רב הונא) נקט מסברא דאפילו בחתיכה אחת אם סיים במחשבתו שיאכל כזית מסוים אינו מתפגל אלא הכזית הזה, ולפי דבריו צ"ל דמאי דקאמרי תוס' בתחילת דבריהם דלר"י אם חישב על חלה אחת מן הסדרים כל אותו הסדר פיגול, היינו שחישב על חלה בסתמא דאילו חישב על חלה מסוימת רק היא מתפגלת.

וכן מדברי תוס' (ד"ה אי אמרת) יש לדקדק שלא כהמיוחס לרשב"א, דהתוס' מסתפקים שמא לר"ה אליבא דר' יוסי חשיבי הירכות כתרי גופי ממש שאפילו ערבן וחשב על כזית משניהם לא פיגול, משמע דכ"ש אם חישב כזית מאחת מהן דנתפגלה רק ירך זו.

א. שפת אמת על מנחות דף יג/ב

שם א"ר מרי אף אנן נמי תנינא וכו'. ודחי לה בגמ' מ"מ י"ל דדינו דר' ינאי אמת וכן פסק באמת הרמב"ם (פי"א מפסוהמ"ק) דנטלן זר פסול. אבל תמוה כמ"ש המל"מ שם ג"כ דהא פסק הרמב"ם דהולכה שלא ברגל ל"ש הולכה. ובגמ' אמרינן דר' ינאי ס"ל דשמי' הולכה ואיך מזכי הרמב"ם שטרא לבי תרי. וצ"ל בדוחק דהולכה בעלמא דאפשר לבטלה דמה"ט ס"ל לר"ש [אליבא דרבה ור"י בזבחים (י"ד.)] דהולכה לעולם כשרה בזר לכן עכ"פ שלא ברגל לאו שמי' הולכה אבל נטילת הלבונה דעבודה שא"א לבטלה היא אפי' שלא ברגל הוי הולכה. וכעין זה תירץ במל"מ ע"ש. ועדיין צ"ע מנ"ל להרמב"ם זה החילוק:

ב. איזהו מקומן מסכת מנחות דף יג עמוד ב

הקטיר שני בזיכין לאכול אחד מן הסדרים למחר:

עד אימתי זמן אכילת לחם הפנים?

[1] **דעת הרמב"ם בפיהמ"ש דלחם הפנים נאכל בשבת בלבד שנאמר "ביום השבת יערכנו"**, [וכן מוכח דעת השטמ"ק לקמן צה. אות א' בשם הגליון], וכתב הח"נ דלדבריו הו"מ למיתני הכא לאכול אחד מן הסדרים בערב, אלא לישנא דרישא נקט.

❖ תורה תמימה/ביאורים/ על ויקרא פרק כד פסוק ח

<יט> **ר"ל דביום השבת יקטיר הבזיכין וביום השבת יערכנו**, ודריש חד ביום השבת

אוהיתה ללחם לאזכרה, וחד ביום השבת איערכנו:

ועיין בתוי"ט פ"ב מ"ב דמנחות הביא בשם **פיה"מ להרמב"ם** שם וז"ל, ולחה"פ אינו נאכל אלא ביום השבת בלבד, כמו שביאר ביום השבת ביום השבת יערכנו, וכתב התוי"ט ולא הבינותי ראיה זו שהרי זה על הסידור נאמר, עכ"ל. והוא באמת דבר פלא לכאורה, **אבל נראה שכיון לדרשה זו דביום השבת יקטיר, ואכילת הכהנים היא במקום הקטרה כמש"כ ואכלו אותם אשר כפר בהם (פ' תצוה) ודרשו בכ"מ בגמרא מלמד שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים:**

[2] **אמנם התוי"ט והח"נ הרבו לתמוה על הרמב"ם ממתני' לקמן צט: דחל שבת ביוהכ"פ החלות מתחלקות ונאכלות לערב**, ועוד תמיהות, ומסיק התוי"ט **וכן הרע"ב ותפא"י דאף לחם הפנים נאכל ליום ולילה כשאר קדשים**, וכן משמע דעת תוס' לקמן צה. (ד"ה שמע מינה). וכתב עוד הח"נ דמדלא ביאר הרמב"ם בחיבורו זמן אכילת לחם הפנים כלל ש"מ דחזר בו ממה שכתב בפיהמ"ש וסמך על מש"כ דין שיירי מנחות נאכלין ליום ולילה.

אכן ראה במנח"א (עמ' רי"ב) שמישב הרמב"ם בפיהמ"ש, די"ל דיש שני דינים באכילת לחם הפנים, דמלבד מצות אכילתו ככל שאר שיירי מנחות יש בו עוד דין אכילה מיוחד מדין מצות סידור לחם הפנים, ומשום הכי כתב הרמב"ם שמצוה לאוכלו בשבת, אבל מדין אכילת קדשים נאכל הוא ליום ולילה. וכע"ז ביאר בהערה י"ד לכנסת הראשונים.

[3] **והוי יודע דשיטת רגמ"ה במעילה (סוף ט.) ורבינו יונה באבות (ה. ה.) דלחם הפנים היה נאכל כל השבוע, ולדבריהם צ"ל נמי דמתני' דנקטה "לאכול אחד מן הסדרים למחר" אגב לישנא דרישא אבל לעולם מיירי דחיוב לאוכלו לאחר השבוע.**

ובענין אכילת לחם הפנים בשבת - יעוי' במרחשת (ח"א סי' י"א) שהאריך לדון דאכילת לחם הפנים אסורה בשבת מטעם מוקצה, לפי שבין השמשות של שבת לא היה לחה"פ ראוי לאכילה ומיגו דאתקצאי ביה"ש אתקצאי לכל היום, ומה דמשמע במתני' לקמן צט: שנאכל בשבת הוא כדאיתא בריש ביצה דסתם לן תנא בשבת כר"ש דלית ליה מוקצה, עי"ש שהרחיב בזה.

ג. שו"ת אגרות משה קדשים וטהרות חלק א סימן יא

לבאר דברי ר' יונה באבות פ"ה מ"ה באכילת לחם הפנים

כ"ה סיון תשי"ח. מע"כ ידידי הרב ר' הלל דוב ליטוואק שליט"א.

הנה דברי רבנו יונה באבות פ"ה מ"ה ודאי מוקשים מאד, דהא דין לחם הפנים שאוכלין אותו ביום השבת

שסלקוהו מהשלחן ובליל מוצאי שבת ככל קדשים הנאכלין ליום אחד שהוא ליום ולילה שלאחריו עד

שיעלה עמוד השחר מדאורייתא ומדרבנן רק עד חצות כביריש ברכות. ומה שכתב הרמב"ם בפירושו בפ"ב

דמנחות ולה"פ אינו נאכל אלא ביום השבת בלבד, פשוט שכוונתו גם להלילה של מוצאי שבת וזה נקרא

ג"כ ביום השבת בלבד, משום שלקדשים הלילה הולך אחר היום שלפניו כדאיתא חולין דף פ"ג. וגם המשנה אינו קורא אותו

יום אחד דתנן במנחות דף ק' ללח"פ נאכל לא יותר על אחד עשר שהוא בחלו שני ימים טובים של ר"ה קודם השבת שהקשה רש"י דא"כ נמצא שיו"כ חל בשבת ולא יאכלו אלא לערב מוצאי שבת שהוא יום י"ב, ותיירץ דלענין אכילת קדשים הלילה הולך אחר היום שעבר הילכך מתקרי י"א. וכן צריך לפרש בכוונת הרמב"ם שבקרא כתיב רק ביום השבת אבל גם הלילה דמוצאי שבת נקרא יום השבת לענין קדשים, וכן הוא במש"כ שם ושתי הלחם נאכלות יום עצרת שכוונתו גם להלילה שבמוצאי יום עצרת משום שגם הלילה נקרא לענין קדשים יום עצרת שהולך אחר יום שעבר וכמפורש תיכף שם ברמב"ם שאוכלין גם בלילה שכתב ואין מניחין ממנו למחר לפי שהן מנחה והמנחה נאמר בה קדש קדשים היא כחטאת וכאשם וכבר בארנו בחמישי מזבחים שהחטאת והאשם אין מאחרין אותו למחר רק נאכלים ליום ולילה עד חצות עיין שם, ופשוט שקאי זה אתריותו שנקט לעיל מזה גם על לה"פ.

אברא דלשון הרע"ב שם משמע דאין אוכלין אותו בליל מוצאי שבת שכתב ואם בשעה שהקטיר שני הבזיכין של לבונה חשב על אחד מן המערכות של לחם לאכלו למחר כלומר שלא בזמנו עיין שם, שמשמע מלשון כלומר שבכאן אין צריך שתהיה המחשבה לפגל למחר דוקא אלא אף בחשב לאכלו בלילה הוא פגול. אבל ודאי א"א לומר כן כדהקשה התי"ט מהא דמפורש בפ"א בחל יו"כ להיות בשבת שמתחלקות בערב והרע"ב עצמו כתב במ"ט שם שנאכל במוצאי שבת והוא רק לאחד עשר משום שבקדשים הלילה הולך אחר יום שעבר. ולכן ברור שהוא טעות ואין מחלוקת בזה דלכו"ע נאכל לה"פ ביום השבת אחר שהסירוהו ונקטרו הבזיכין ובלילה מדאורייתא ומדרבנן רק עד חצות הלילה.

ונמצא שמש"כ רבנו יונה שהיו צריכין לאכול אותו בשבוע שאחר השבת שהסירוהו, לא מובן כלל

דמשמע דביום השבת לא היו אוכלין אותו אלא אחר השבת, והא אדרבה עיקר חיוב האכילה הוא ביום

השבת שרק זה נאמר בקרא כדכתב הרמב"ם בפירושו שם כמו שביאר ביום השבת ביום השבת יערכנו,

וכוונתו לא שמקרא הזה ידעין דין האכילה שקרא זה הוא על דין הסדור על השלחן כדהקשה התי"ט, אבל

כוונתו שכיון דלא הוזכר בלה"פ אלא יום השבת הרי בהכרח גם הקרא דאחר זה שנאמר בו מצות האכילה

קאי רק על יום השבת דהוזכר בכאן ומה שאוכלין אותו גם בלילה דמוצאי שבת הוא משום דלענין אכילת

קדשים הוא גם בלילה בחשיבות יום השבת דהולך אחר יום שעבר וא"כ איך כתב שהיו צריכין לאכול

אותו בשבוע שאחר השבת.

ומה שאפשר לפרש בכוונת הר' יונה לע"ד הוא כדאבאר, דהא חזו"נ דאינו רוצה לפרש שהפסול שלא נמצא הוא על טומאה שיותר מצוי דהוא אף קודם שהוכשרו ליקרב. וגם לפ"מ שפרש"י התם וביומא דף כ"א שהוא מטעם שאם נפסלים אין אחרים להביא תחתיהן ששייך זה דוקא רק בפסולין שקודם הקטרת הבזיכין שאחר הקטרתם כבר נעשה מצותן ונשאר רק מצות האכילה שהוא ככל מצות אכילת קדשים ולא היה בהם הנס שלא יפסלו, וא"כ לשיטת התוס' לא נפסלין אז ביוצא עיין בתוס' וזבחים דף כ' ובמנחות דף ט' ורק אחר הקטרת הבזיכין נפסלין ביוצא שהוא רק לפסול לאכילה, ורק ביוצא הבזיכין היו נפסלין גם להקטרה שזה דבר שלא מצוי כלל דתיכף כשנפסלין הם מקטירין ולא היה שייך להחשיב זה לכעין נס. ואף לרש"י שסובר דמשקדשו בכלי נפסלין ביוצא בזבחים שם ובדף פ"ח ובמנחות דף פ"ז נמי הוא רק משנסדר על השלחן שאין טעם להחשיב לנס מה שלא הוציאו לחוץ קודם שהוצרכו לסלקם מעל השלחן דמה"ת יעשו כן לעבור על דין לפני תמיד שנאמר בלה"פ. אף לרש"י ולתוס' היה הנס שלא אירע להם טומאה שזה דבר מצוי שאיזה כהן נטמא בעזרה באיזה טומאה שאפשר לו שיעגל בהלחם או בהבזיכין קודם הקטרה והיו נפסלין והיה נס שלא אירע דבר כזה אף שבקרבנות אחרות אירע לפעמים. דהר" יונה סובר שאין לחוש לטומאה דהא טומאה הותרה בצבור ולא היה נעשה נס בשביל זה, ואין להקשות מנס חנוכה שנעשה נס אף שטומאה הותרה בצבור שיש מתרצין להראות חיבתן של ישראל שהוא רק לזמן הנצחון. וגם שם יש מתרצין בענין אחר עיין בב"ח סי' ע"ת בשם הרא"מ, ולכן מפרש הר' יונה שהוא לענין שלא נפסל ביוצא ולינה שהוא אחר הסלוק מעל השלחן ובשביל מצות אכילתו נמי לא אירע תקלה משום חביבותו ביותר שהוא מנחה חדשה ולה"פ הוא מצד הנס הקבוע שהיה חס בשעת הסרתו כדהוזכר הר' יונה כאן שכתב כי ביום השבת יערכנו והיה חס בשעת הסרתו, שכוונתו שלכן נעשה בו גם זה שלא יאירע בו תקלה למנוע ממנו האכילה. ומכיון שהוסר מעל השלחן כבר מצוי שגם אחד מהכהנים יוצא בשגגה לחוץ מהעזרה. והנה בכל שבתות השנה אין כ"כ חדוש שברוב הפעמים אוכלין תיכף אבל בשבת שחל יו"כ שמתחלקין לערב וזה קורא בשבוע שאחר השבת, שמוצאי שבת נקרא שבוע שאחר השבת משום שהוא התחלת השבוע ומ"מ לא אירע שנפסל לעולם ואף בכל שבת לא אירע לאלו שהניחו את חלקם לאכול לערב שיפסל. ובעצם מכיון שסובר שגם בשביל מצות האכילה נעשה בהו נס היה יכול לומר גם שלא אירע פסול טומאה דאכילתו לא הותרה בטומאה כדאיתא בפסחים דף ע"ו, אבל כדי שלא נטעה לפרש על הקטרה דוקא כפרש"י נקט יוצא ולינה שלא שייך כ"כ שיאירע לפסול מהקטרה. **זה נראה בדוחק לפרש דברי ר' יונה התמוהים.** יידו, משה פיינשטיין

ד. דף על הדף מסכת מנחות דף יג עמוד ב

והנה רבינו יונה כתב (בפירושו למס' אבות פ"ה מ"ה) "שהיו צריכין לאכול אותו בשבוע שאחר השבת שהסירוהו

ואם נשאר לשבוע אחרת הוא נפסל"... וזה ודאי צריך ביאור, שהרי לחם הפנים קדשי קדשים הוא וכן"ל (ותורת

מנחה עליו), ומהיכי תיתי שיהא זמן אכילתו שונה משאר קדשי קדשים (ומנחות) הנאכלין ליום ולילה.

[ועי' בפירושו רגמ"ה בפ"ב דמעילה (ט א) שכתב דהיינו טעמא דלא קתני במשנה שם שלחם הפנים הוכשר ליפסל בלינה (על פי הספרים דל"ג ובלינה) "שהרי נאכל משבת ועד שבת".

וכתב בספר בן מלך (פרק חמישי סי' ד' אות ג') על דברי הרבינו גרשום: נראה דלא קאי אשבוע דאחר הסיילוק

(כפי' רבינו יונה), אלא אשבוע שלפני כן, וכוונתו דמשעת הסיידור עד האכילה הוא משבת ועד שבת. עיין שם

[היטב]

ובספר איזהו מקומן (ע' קט) מביא ליישב דברי הרמב"ם בפיה"מ הנ"ל: י"ל דיש ב' דינים באכילת לחם הפנים, דמלבד מצות אכילתו ככל שאר שיעורי מנחות, יש בו עוד דין אכילה מיוחד מדין מצות סידור לחם הפנים, ומשום"ה כתב הרמב"ם שמצוה לאוכלו בשבת, אבל מדין אכילת קדשים נאכל הוא ליום ולילה ע"כ.

וכע"ז כתב בספר מנחת אברהם על מנחות (ע' ריג), וכותב: במה שנתבאר בדברי הרמב"ם בפיה"מ שדעיקר המצוה של לחם הפנים מדין לחם הפנים הוא לאכול בשבת, יש ליישב בזה מה דהעירו האבני נזר באו"ח (סי' ש"פ) ובמשך חכמה (פר' אמור), אמאי בער"פ שחל להיות בשבת נאכל הלחה"פ ביום האסור לאכול מצה בער"פ, ותירצו דחביבה מצוה בשעתה, אמנם הא בשאר קרבנות לא מצינו דיהא מצוה לאכלן ביום ולא בלילה, - וע' שיטה מקובצת זבחים נ"ו ע"ב אות ח' ובהגהת החשק שלמה שם - ולהנ"ל ניחא, דבלחם הפנים עיקר מצותו לאכול ביום השבת.

בספר כתר נהורא (סי' ג') כותב: נשאלתי מגיסי הרה"ג ר' חיים שאול שמאהל שליט"א דבשעת חילוק לחם הפנים ביום השבת היה הכהן גדול נוטל ארבע או חמש או שש חלות מלחם הפנים, ועי' ברמב"ם סוף פ"ד מהלכות תמידין ומספין וברדב"ז בפירושו שם בדעת הרמב"ם אם סובר חמש או שש חלות.

והנה כל חלה נעשה משני עשרונים סולת, וכל עשרון הוא מ"ג ביצים וחומש ביצה, ואם כן נמצא שאם היו שש חלות היה י"ב פעמים מ"ג ביצים וחומש ביצה, ואנחנו רואים כאשר אופים שיעור חלה שיוצא מן העיסה כמו ארבע או חמש חלות שלנו, והחלוקה היתה ביום השבת, ואיך אכל הכהן גדול אותם, והרי יכולים לאוכלן רק אחת"צ של יום השבת וליל מוצאי שבת, ובני ביתו אינם יכולים לאכול עמו, שהרי נאכלה רק לזכרי כהונה ונאכלות רק בעזרה.

וצריך לומר, דהכהן גדול היה מזמין מאחיו הכהנים לאכול עמו, והגם שלכל אחד לא הגיע בחלוקה אלא כפול, אבל מחלק הכהן הגדול הגיע למספר כהנים יותר מזה.

עוד אמרתי, שאפשר שהכהן גדול בעצמו יכול לאוכלם על פי דברי רבינו יונה [הנ"ל] שכתב בפירושו על מסכת אבות פרק חמישי. על הא דתנן התם ולא נמצא פסול בלחם הפנים כתב רבינו יונה, לא נמצא בו פסול לא ביוצא ולא בלינה שהיו צריכין לאכול אותו בשבוע שאחר השבת שהסירוהו ואם נשאר לשבוע אחרת הוא נפסל, ואם כן לפי דבריו הרי יש זמן להכהן גדול לאכול חלקו בלחם הפנים כל השבוע עד השבת הבא.

ובספר בן מלך (פרק חמישי סי' ד' אות ג') מביא גם מהרד"ק דנראה מדבריו כהרבינו יונה הנ"ל שלחם הפנים נאכל כל השבוע שלאחר הסילוק. דהנה במעשה דנוב (שמואל א' כא, ז) כתב הרד"ק שדוד ודאי לא היה בא בדרך בשבת, ובודאי בא אל אחימלך בחול, "ואם תאמר כיון שבא בחול, האיך היה לאחימלך לחם הפנים המוסרים מלפני ה', והלא כבר נאכל בשבת שעברה בין שני המשמרות (שהיה מתחלק - בשבת שהיו מסלקין אותו - בין משמר היוצא ומשמר הנכנס ואוכלין אותו), אפשר שמצא דוד ממנו שלא היה נאכל כולו, כי שתים עשרה חלות שהיו נחלקות לכמה כהנים וכו' וכו'.

והנכון לומר עוד, כי חלק אחימלך נשאר, כי כהן גדול היה חולק עם המשמרות בחלות שנאמר והיתה לאהרן ולבניו מחצה לאהרן ומחצה לבניו.

מבואר דשייך שלחם הפנים נשאר למשך השבוע שאחר הסילוק (ונאכל במשך כל השבוע), ועל כל פנים אין חייבין עליו משום נותר לאחר מוצאי שבת, דאם כן הוא טעון שריפה מיד למחרתו.

(ואף אם נאמר דמאכילת דוד את הלחם אין ראייה לפי מסקנת הגמ' (מנחות צו א) שדוד היה מסוכן והיה בזה משום פקוח נפש, מכל מקום מזה שהשאירו את הלחם לאחר מוצאי שבת ולא שרפוהו מבואר דאין בזה איסור נותר). ולכאורה יש כאן מקור גדול לדעת רבינו יונה שלחם הפנים נאכל כל השבוע שאחר הסילוק, וע"ש עוד שהאריך בזה.